

ПРОГРАМА

за развитие и управление на

**ИНСТИТУТ ПО КОНСЕРВИРАНЕ И
КАЧЕСТВО НА ХРАНИТЕ**

СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

за периода 2026-2030

проф. д-р инж. Тодорка Петрова

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	3
II.	Мисия на Института	3
III.	Мотивация за участие в конкурса	4
IV.	Научни приоритети, структура на управление и нормативна база на Селскостопанска академия	5
1.	Мисия и стратегическа рамка	5
2.	Научни приоритети и ролята на ИККХ-Пловдив	5
3.	Структура на управление на Селскостопанска академия	6
4.	Нормативна база	6
V.	Научна, научно-приложна дейност и административна организация на ИККХ-Пловдив	7
1.	История и развитие на Института	7
2.	Научен потенциал	8
3.	Научноизследователска дейност	8
4.	Научно-приложна дейност	9
5.	Експериментална база	9
6.	Управленска и административна структура	9
VI.	Научни приоритети в областта на основната дейност на института у нас, в европейски и световен мащаб	10
1.	Разработване на функционални и иновативни хранителни продукти	11
2.	Изследвания върху качеството и безопасността на храните	11
3.	Устойчиво оползотворяване на странични продукти от преработката на растителни суровини	12
4.	Разработване на хранителни съставки и алтернативни източници на протеини	12
5.	Иновативни технологии за преработка и съхранение на храни	12
VII.	Система за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от научните организации в Република България	12
VIII.	Система за обучение на докторанти в страната и Академията	13
IX.	Източници на финансиране на научната дейност у нас, в ЕС и в световен мащаб	14
1.	Национални източници	14
2.	Европейски източници	15
3.	Международни източници	16
X.	Визия за управление и развитие на ИККХ-Пловдив за периода 2026-2030 г.	16
1.	Визия за развитие	16

2.	Анализ на състоянието (SWOT анализ)	16
3.	Стратегически план за развитие (2026-2030 г.)	18
3.1.	Основна стратегическа цел	18
3.2.	Концепция за развитие и управление на ИККХ-Пловдив	18
4.	Оперативни мерки за реализация (2026-2030 г.)	19
4.1.	Организация и развитие на Института	19
4.2.	Развитие на кадровия потенциал	20
4.3.	Развитие на научноизследователската дейност	22
4.4.	Организиране и провеждане на обучението на докторанти	24
4.5.	Развитие на научната инфраструктура и материално-техническата база	26
4.6.	Укрепване на финансовото състояние на Института	27
4.7.	Социално-битова дейност	29
4.8.	Популяризиране на дейността и разширяване на общественото въздействие	30
5.	Рискове и мерки за управление	31
6.	Очаквани резултати и индикатори за изпълнение	32
XI.	Заклучение	33

I. Въведение

Развитието на агрохранителния сектор е пряко свързано със създаването на безопасни, здравословни и качествени храни, съобразени с нарастващите изисквания на обществото и динамичните промени в икономическата и екологичната среда. В условията на засилена конкуренция, ограничени природни ресурси и необходимост от устойчиво производство, научните изследвания и иновациите се утвърждават като ключов фактор за развитие на хранително-вкусовата промишленост и повишаване на конкурентоспособността на националната икономика.

Институтът по консервиране и качество на храните – Пловдив (ИККХ-Пловдив) е научно звено в структурата на Селскостопанска академия (ССА), което от своето основаване преди повече от шест десетилетия провежда научни и научно-приложни изследвания в областта на хранителните технологии, качеството и безопасността на храните. Изграденият научен капацитет, устойчивата публикационна активност и партньорствата с научни организации и индустрията му осигуряват утвърдени позиции в областта на хранителните технологии в България.

Наред с постигнатите резултати, пред Института стоят предизвикателства, свързани с необходимостта от обновяване на научната инфраструктура, повишаване на проектната активност и разширяване на международното сътрудничество. Преодоляването им изисква последователна управленска политика, насочена към ефективно използване на наличните ресурси и развитие на научния потенциал.

Настоящата програма за управление и развитие определя стратегическите насоки за дейността на ИККХ-Пловдив през периода 2026-2030 г., като поставя акцент върху повишаване качеството на научните изследвания, развитие на кадровия потенциал и задълбочаване на взаимодействието с научни и индустриални партньори, с цел утвърждаване на Института като конкурентоспособен научноизследователски център в националното и европейското научно пространство.

II. Мисия на Института

Мисията на Института по консервиране и качество на храните – Пловдив е да провежда научни и научно-приложни изследвания и да развива иновации в областта на хранителните технологии, качеството и безопасността на храните, насочени към създаване на здравословни продукти и устойчиви технологии за преработка на земеделски суровини в съответствие с принципите на безотпадното производство и кръговата биоикономика.

Чрез трансфер на знания и технологии ИККХ-Пловдив допринася за повишаване на конкурентоспособността на хранително-вкусовата индустрия и устойчивото развитие на агрохранителния сектор, както и за подобряване качеството и безопасността на храните.

III. Мотивация за участие в конкурса

Работя в Института по консервиране и качество на храните – Пловдив от 1994 г., като през годините съм преминала последователно през всички етапи на академичното развитие – от научен сътрудник до професор. Тридесетгодишният ми професионален път е изцяло свързан с Института и ми дава задълбочено познаване на неговите научни направления, организационни процеси и управленски предизвикателства.

Участието ми в значителен брой научни проекти, включително в ролята на ръководител, активната публикационна дейност и опитът в обучението на докторанти формират цялостна и обективна представа за състоянието, потенциала и перспективите за развитие на Института. Изпълняваните от мен управленски функции като директор от 2017 г. допълват тази основа с практически опит в планирането, координацията на научната дейност и финансовото управление, потвърден с постигнатите резултати през изминалите мандати.

Научната ми работа е насочена към разработване на иновативни технологии за функционални храни и оползотворяване на странични продукти от хранителната индустрия – направления с висока значимост в контекста на съвременните европейски политики за устойчиво развитие и кръгова биоикономика.

Решението ми да участвам в конкурса се основава на убеждението, че натрупаният научен и управленски опит, съчетан с ясна визия за развитие, създават реални предпоставки за надграждане на постигнатото и за извеждане на ИККХ-Пловдив на по-високо ниво на научна конкурентоспособност.

Основният ми стремеж е през периода 2026-2030 г. Институтът да укрепи позициите си като съвременен научноизследователски и експертен център чрез:

- повишаване качеството и видимостта на научните резултати;
- разширяване на участието в международни научни мрежи и европейски консорциуми;
- модернизация на научната инфраструктура;
- задълбочаване на връзките с бизнеса и развитие на научно-приложната дейност.

Убедена съм, че чрез последователна управленска политика, основана на колегиалност, прозрачност и отговорност, и с активното участие на научния колектив, ИККХ-Пловдив ще продължи да се утвърждава като значим и разпознаваем център в националното и европейското научно пространство.

IV. Научни приоритети, структура на управление и нормативна база на Селскостопанска академия

1. Мисия и стратегическа рамка

Селскостопанска академия (ССА) е национална научна организация към Министерството на земеделието и храните (МЗХ), която съчетава научни изследвания с научно-приложна и експертна дейност. Дейността на ИККХ-Пловдив се осъществява в съответствие с приоритетите на националната аграрна политика и европейските изисквания за устойчиво развитие на агрохранителния сектор.

През периода 2026-2030 г. управлението на Института ще бъде насочено към по-ефективно използване на научния потенциал и прилагане на научните резултати в практиката чрез разработване на технологии, повишаващи качеството и добавената стойност на хранителните продукти.

2. Научни приоритети и ролята на ИККХ-Пловдив

Научноизследователската дейност на Академията е ориентирана към шест стратегически направления (<https://agriacad.bg/bg/ssa/strategy>). В тази рамка ИККХ-Пловдив е пряко ангажиран с изпълнението на **Приоритет 4 (Здравословни, безопасни и качествени храни, напитки и биопродукти)** и **Приоритет 6 (Кръгова биоикономика)**.

Институтът допринася за изпълнението на тези приоритети чрез:

- разработване на технологии за функционални и здравословни храни;
- разработване на научно обосновани решения за оползотворяване на странични продукти от преработката на земеделските суровини;
- изследвания, свързани с качеството и съхранението на храните с цел намаляване на загубите по хранителната верига.

Таблица 1. Релевантност на научните направления на ИККХ-Пловдив към стратегическите приоритети на ССА

Научни приоритети на ССА	Научни направления на ИККХ-Пловдив
Здравословни, безопасни и качествени храни и биопродукти	Функционални храни, обогатени с пробиотици, нутрацевтици и с намалено съдържание на мазнини, сол и захар
Кръгова биоикономика	Оползотворяване на странични продукти от преработката на земеделски суровини за получаване на иновативни продукти и функционални съставки

Конкурентоспособност	Разработване на иновативни продукти с добавена стойност; трансфер на технологии към хранително-вкусовата индустрия
Устойчиво управление на ресурси	Разработване на ресурсно ефективни технологии за преработка и съхранение
Развитие на научен потенциал	Обучение на докторанти и развитие на научни кадри

3. Структура на управление на Селскостопанска академия

ССА има централизирана система на управление, която осигурява координацията на научноизследователската дейност на нейните структурни звена. Основните органи на управление на Академията са Председателят и Управителният съвет.

Председателят на Академията ръководи и организира цялостната дейност на институцията, представлява я пред държавните органи и осигурява изпълнението на стратегическите цели и политики.

Управителният съвет е колективният орган, който определя основните направления за развитие на Академията, приема стратегическите документи и контролира изпълнението на дейностите.

В организационната структура на ССА са включени:

- централна администрация;
- 25 научни института;
- 4 научни центъра;
- Национален земеделски музей;
- държавно предприятие „Научно-производствен център“, включващо 13 опитни станции.

Тази структура осигурява интегриране на научноизследователската дейност с експерименталното производство, внедряването на иновации и трансфера на знания към аграрния сектор.

4. Нормативна база

Дейността на ССА се регламентира от комплекс от нормативни актове, които определят организацията, управлението и развитието на научноизследователската дейност. Основните нормативни документи включват:

- **Законои:** Закон за Селскостопанската академия; Закон за висшето образование; Закон за развитието на академичния състав в Република България и правилника

за неговото прилагане; Закон за професионалното образование и обучение; Закон за авторското право и сродните му права;

- **Правилници:** Устройствен правилник на Селскостопанската академия; Правилник за развитието на академичния състав в ССА; Правилник за работата на Управителния съвет на ССА; Правилник за дейността на експертните съвети по научноизследователската дейност към ССА; Правилник за организацията и дейността на научните съвети в Селскостопанска академия; Правилник за интелектуалната собственост на Селскостопанска академия – София; Вътрешни правила за проверка на автентичността и наличието на плагиатство в научните разработки на Селскостопанска академия; Вътрешни правила за депозиране на резултати от научната дейност на Селскостопанска академия за публикуване в Българския портал за отворена наука;
- **Други:** Етичен кодекс на учените от Селскостопанската академия.

Тази нормативна рамка гарантира функционирането на Академията като автономна научна организация, осигурява прозрачност в управлението на научноизследователската дейност и създава условия за развитие на научния потенциал, обучението на докторанти и реализирането на научни и иновационни проекти.

V. Научна, научно-приложна дейност и административна организация на ИККХ-Пловдив

1. История и развитие на Института

ИККХ-Пловдив е научно звено в системата на ССА, което осъществява научни и научно-приложни изследвания в областта на хранителните технологии, качеството и безопасността на храните. Институтът е правоприемник на Института по консервна промишленост, създаден през 1962 г., и през годините се утвърждава като научно звено, разработващо технологии и научни решения с практическо приложение за хранително-вкусовата индустрия.

В резултат на дългогодишната научноизследователска и научно-приложна дейност в Института са разработени и внедрени множество технологични решения за преработка на плодове и зеленчуци и за производство на хранителни продукти с висока добавена стойност. Утвърдени са *над 400 технологични инструкции* за съхранение на суровини и спомагателни материали, както и технологии за преработка на *повече от 36 вида суровини в над 300 вида хранителни продукти*.

В Института са разработени и патентовани методи за неразрушаващ контрол на качеството на плодове и зеленчуци, както и модели на автоматизирани системи за експресен анализ на качеството на суровини и хранителни продукти.

2. Научен потенциал

Към 2026 г. академичният състав на Института включва 23 учени, от които 1 професор, 8 доценти, 7 главни асистенти и 7 асистенти. Структурата на състава осигурява необходимата експертиза за провеждане на мултидисциплинарни изследвания и създава условия за приемственост в развитието на научните направления.

Институтът притежава акредитация от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) за обучение на докторанти в образователната и научна степен „доктор“ по докторската програма „Технология на плодовете и зеленчуковите консерви“. През март 2025 г. е получена акредитация и за обучение по докторска програма „Технология на продуктите за обществено хранене“, което разширява възможностите за подготовка на научни кадри.

От създаването на Института до момента са защитени над 50 докторски дисертации, което свидетелства за неговия принос в подготовката на специалисти в областта на хранителните технологии. Наличието на акредитирани докторски програми създава условия за устойчиво развитие на научния състав.

3. Научноизследователска дейност

Научноизследователската дейност на Института е насочена към:

- разработване на рецептури и технологии за производство на функционални и здравословни храни;
- изследване на качеството на суровини от растителен и животински произход;
- разработване на технологии за безотпадно производство;
- разработване на иновативни технологични решения за създаване на хранителни продукти с висока добавена стойност.

Разработваните продукти обхващат:

- храни с намалено съдържание на мазнини, сол и захар;
- храни, обогатени с пробиотици, пребиотици и нутрацевтици;
- храни, съдържащи алтернативни източници на протеини;
- продукти с добавена стойност, получени чрез безотпадни технологии и ефективно оползотворяване на суровините.

Научната дейност се реализира чрез участие в национални и международни научни проекти. За периода 2021-2025 г. учените от Института участват в общо 53 проекта, финансирани от ССА, Министерството на образованието и науката (МОН),

други национални източници, европейски програми и международни научни мрежи, включително COST Actions.

Резултатите от научните изследвания се публикуват в научни списания и се представят на научни форуми. През този период са публикувани *244 научни труда*, от които *184 в международни списания*, индексирани в Web of Science и/или Scopus. Учените от Института са участвали в *14 национални* и *71 международни научни конференции*, което допринася за повишаване на международната видимост на научните резултати.

4. Научно-приложна дейност

Съществено място в дейността на Института заема научно-приложната дейност, която е тясно свързана с потребностите на хранително-вкусовата индустрия. Тя включва разработване и внедряване на иновативни хранителни продукти и технологии, технологично консултиране, както и извършване на лабораторни анализи на хранителни продукти.

Ключов елемент на тази дейност е *акредитираната Лаборатория за изпитване на храни (ЛИХ)*, която функционира съгласно изискванията на стандарта БДС EN ISO/IEC 17025:2018. Лабораторията извършва изпитвания на седем групи хранителни продукти по физикохимични, биохимични и микробиологични показатели.

За периода 2021-2025 г. в лабораторията са извършени *над 3960 аналитични изпитвания*, документирани в *585 протокола от изпитване*, както и *над 1880 изпитвания* в рамките на научни изследвания и проекти.

Лабораторията изпълнява важна роля като звено за трансфер на знания и осигурява високо ниво на контрол, подпомагайки конкурентоспособността на регионалния бизнес. Чрез предоставяне на високоспециализирани експертни услуги за външни потребители се реализират собствени приходи, които се реинвестират в обновяване на апаратурата и поддържане на качеството на научните изследвания.

5. Експериментална база

Експерименталната база на Института включва специализирани лаборатории за физикохимични и микробиологични анализи, лаборатория за формулиране и дизайн на храни, както и сензорен комплекс за провеждане на консуматорски тестове.

Към Института е регистриран и *обект за преработка на ядки, производство на ядкови масла, тахан и паста*, който позволява разработване и изпитване на продукти при условия, близки до индустриалното производство.

6. Управленска и административна структура

ИККХ-Пловдив е разпоредител с бюджетни средства от втора степен и функционира като самостоятелно юридическо лице в системата на Селскостопанска академия.

Към началото на 2026 г. съставът на Института включва 36 *служители*, от които 29 специалисти с висше образование и 7 със средно специално образование, като академичният състав включва 23 *учени*.

Ръководни органи на Института са:

- директорът;
- Общото събрание на учените;
- Дирекционният съвет.

Тези органи осъществяват управлението и координацията на научната и административната дейност.

Организационната структура на Института включва три основни звена:

- отдел „Хранителни технологии“, в който се реализира основната научноизследователска дейност;
- отдел „Лаборатория за изпитване на храни“, осъществяващ аналитична и научно-приложна дейност;
- отдел „Обща администрация“, подпомагащ управлението и административното обслужване.

Дейността на ИККХ-Пловдив се характеризира с интегриран подход, съчетаващ научни изследвания, технологични разработки и приложни дейности. Съществуващият научен капацитет и експерименталната база създават условия за разработване на решения с практическа приложимост и за участие в развитието на агрохранителния сектор.

VI. Научни приоритети в областта на основната дейност на Института у нас, в европейски и световен мащаб

Научните изследвания в областта на хранителните технологии и качеството на храните се развиват динамично под влияние на глобални предизвикателства, свързани с продоволствената сигурност, устойчивото използване на природните ресурси, опазването на околната среда и подобряването на здравето на населението. В този контекст научните приоритети на ИККХ-Пловдив са съобразени както с националните стратегически документи в областта на аграрната наука, така и с европейските и световните тенденции в развитието на науката за храните.

На европейско ниво научноизследователската и иновационната политика в областта на храните се реализира чрез взаимосвързани стратегически инициативи.

Стратегията „От фермата до трапезата“ (*Farm to Fork*) – ключов елемент на Европейския зелен пакт – поставя като приоритет изграждането на справедливи, здравословни и екологосъобразни хранителни системи. Това се постига чрез намаляване на употребата на пестициди и антибиотици, разширяване на биологичното производство и ограничаване на хранителните отпадъци с 50% до 2030 г. Стратегията очертава рамката за развитие на хранителните технологии към по-устойчиви методи на преработка, по-кратки вериги на доставки и продукти с по-висока хранителна стойност и по-нисък екологичен отпечатък.

Програмата *EU4Health* (2021-2027) поставя акцент върху достъпността на безопасни и висококачествени храни, контрола на хранителните рискове и укрепването на капацитета за оценка на безопасността на хранителните продукти – направления, в които ИККХ-Пловдив развива активна научноизследователска дейност.

Рамковата програма *Horizon Europe* (2021-2027) и инициативата *Food 2030* допълват тази рамка, като насочват финансиране към трансформация на хранителните системи към по-устойчиви и ресурсно ефективни модели. Те разглеждат хранителната система в цялост – от първичното производство до преработката, съхранението, дистрибуцията и потреблението.

Основните приоритети включват развитие на устойчиви хранителни системи, осигуряване на безопасност и проследимост на храните, разработване на продукти с подобрена хранителна стойност и внедряване на иновативни технологии за оползотворяване на биологични ресурси.

Глобалните научни тенденции са насочени към развитие на функционални и персонализирани храни, използване на алтернативни източници на протеини и прилагане на технологии, основани на принципите на кръговата биоикономика.

В съответствие с тези политики и тенденции научните изследвания в ИККХ-Пловдив са насочени към следните приоритетни направления:

1. Разработване на функционални и иновативни хранителни продукти

Изследванията са насочени към създаване на храни с подобрени хранителни и функционални характеристики, включително продукти с намалено съдържание на мазнини, сол и захар, както и храни, обогатени с пробиотици, пребиотици и биологично активни вещества.

2. Изследвания върху качеството и безопасността на храните

Приоритет представлява разработването и прилагането на съвременни методи за контрол на качеството и безопасността на храните, включително физикохимични, микробиологични и сензорни анализи, както и аналитични подходи за оценка на хранителните продукти.

3. Устойчиво оползотворяване на странични продукти от преработката на растителни суровини

Изследванията са насочени към ефективно оползотворяване на странични продукти от преработката на растителни суровини с цел намаляване на хранителните отпадъци и получаване на продукти с добавена стойност.

4. Разработване на хранителни съставки и алтернативни източници на протеини

Направлението включва изследвания върху растителни и биотехнологични суровини с висок нутритивен потенциал, насочени към създаване на устойчиви хранителни системи.

5. Иновативни технологии за преработка и съхранение на храни

Обхваща разработване на технологични решения за подобряване качеството, безопасността и стабилността на хранителните продукти, както и прилагане на съвременни методи за контрол на технологичните процеси.

Научните приоритети на Института са в съответствие с развитието на съвременната наука за храните и с европейските и глобалните политики за устойчиви хранителни системи. Реализирането им създава условия за разработване на научни решения с практическа приложимост.

VII. Система за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от научните организации в Република България

Системата за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност в Република България е регламентирана с Правилник, издаден от министъра на образованието и науката (ДВ, бр. 54/29.06.2018 г.). Тя има за цел да осигури обективна и прозрачна оценка на резултатите от научната дейност на висшите училища и научните организации, включително институтите на Българската академия на науките и Селскостопанска академия.

Оценяването се извършва ежегодно въз основа на международно признати показатели и включва три основни критерия:

- научни резултати и тяхното научно въздействие, измерени чрез публикационна активност, цитируемост и участие в научни проекти;
- резултати по отношение на възпроизводството и развитието на академичния потенциал, включително обучение на докторанти и развитие на научния състав;
- обществено и икономическо въздействие на научните резултати, което обхваща внедряване на научни разработки, патентна дейност и взаимодействие с бизнеса и обществото.

В рамките на системата висшите училища, БАН и ССА ежегодно предоставят на МОН информация за научната дейност на своите структурни звена. Тази информация включва актуална стратегия за научно развитие, план за нейното изпълнение, финансово-счетоводни отчети, както и данни за привлечени средства по национални и международни научни проекти, договори с индустриални партньори и реализирани резултати от научни разработки.

Съгласно Доклада на експертната комисия на МОН за 2024 г., Селскостопанска академия показва стабилни резултати, като се класира на 12^{-то} място в страната по обща оценка (1^{-ва} група). По отделните критерии представянето е както следва:

- *Научни резултати и тяхното въздействие* – 10^{-то} място (1^{-ва} група);
- *Обществено и икономическо въздействие* – 8^{-мо} място (2^{-ра} група);
- *Патентна дейност* – 2^{-ро} място в национален мащаб.

Системата за наблюдение и оценка има съществено значение за повишаване на качеството и ефективността на научните изследвания, като създава условия за по-добро управление на научната дейност и за рационално използване на публичните ресурси.

VIII. Система за обучение на докторанти в страната и Академията

Обучението на докторанти в Република България е ключов елемент от системата за развитие на научния потенциал и подготовката на висококвалифицирани изследователи. То се осъществява в съответствие с изискванията на действащото законодателство, включително Закона за висшето образование (ЗВО), Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

Подготовката на докторантите се реализира по акредитирани докторски програми и включва обучение, самостоятелна научноизследователска дейност, участие в научни проекти и разработване на дисертационен труд. В ИККХ-Пловдив обучението е тясно свързано с текущите научни проекти на звеното, което създава условия за активно участие на докторантите в научния процес, придобиване на практически опит и допълнително финансово стимулиране чрез включването им в работните колективи.

Обучението на докторанти може да се реализира в различни форми – редовна, задочна, самостоятелна или дистанционна, като срокът на обучение при редовна и самостоятелна форма е до три години и до четири години при задочна и дистанционна форма на обучение. Подготовката се осъществява съгласно индивидуален учебен план, който определя научните задачи, обучителните дейности и изискванията за научна продукция на докторанта.

Процедурите по прием, обучение и защита на докторантите са унифицирани на национално ниво, което гарантира съпоставимост на качеството на придобитите научни степени. Спецификата на обучаващото звено се проявява в тематичната насоченост на докторските програми, съдържанието на индивидуалните учебни планове и конкретните изисквания към научната дейност на докторантите, определени във вътрешните правилници на съответната институция.

В системата на Селскостопанска академия обучението на докторанти се осъществява в акредитирани научни звена при наличие на необходимия научен потенциал. Процесът обхваща всички етапи – от приема и зачисляването до защитата на дисертационния труд, като се прилагат утвърдени процедури за контрол и оценка на напредъка, реализирани в съответствие с националното законодателство и вътрешните нормативни актове на Академията (Закона за Селскостопанската академия, Устройствения правилник и Правилника за развитие на академичния състав).

Основен елемент на организацията на обучението е ежегодното отчитане на дейността на докторантите пред Научния съвет, което гарантира изпълнението на индивидуалните учебни планове и поддържането на високо качество на научната работа.

В рамките на тази система функционира утвърден механизъм за разпределение на отговорностите и функциите на структурните звена и органите, участващи в обучението на докторантите – научните ръководители, първичното обучаващо звено, научните съвети, както и Комисията за контрол върху процедурите за развитие на академичния състав в ССА. По този начин се осигурява прозрачност, академична автономия и ефективен контрол върху качеството на подготовката на докторантите.

Системата за обучение на докторанти в ССА има важно значение за възпроизводството на научния потенциал и за развитието на научните направления в аграрните и хранителните науки.

IX. Източници на финансиране на научната дейност у нас, в ЕС и в световен мащаб

Финансирането на научноизследователската дейност е ключов фактор за развитието на науката и иновациите. То се осъществява чрез механизми на национално, европейско и международно ниво, включително бюджетно финансиране, проектно-конкурсни програми и партньорства с бизнеса.

1. Национални източници

В България финансирането на научната дейност се осигурява чрез средства от държавния бюджет и чрез национални научни програми и проекти. Основен инструмент е Фонд „Научни изследвания“ към МОН, който подпомага изпълнението на фундаментални научни и приложни изследвания чрез конкурсни процедури.

Важен източник на финансиране са и националните научни програми, насочени към развитие на приоритетни научни направления, както и различни проекти с национално значение, финансирани от държавни институции като МОН, МЗХ, Министерството на икономиката и индустрията и други държавни структури.

Допълнителни възможности за финансиране на научни изследвания се предоставят чрез *Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (2023-2027)*, който се фокусира върху модернизация, устойчивост и конкурентоспособност чрез подпомагане на млади земеделски стопани, биологично производство, инвестиции в малки стопанства и преработка на продукти.

Съществена роля имат и средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове, както и *Плана за възстановяване и устойчивост*, насочени към модернизация на научната инфраструктура и развитие на иновациите.

2. Европейски източници

На европейско ниво основният инструмент за финансиране на научните изследвания е рамковата програма *Horizon Europe (2021-2027)*, която разполага с бюджет от около 95,5 милиарда евро и предоставя възможности за участие в международни научни консорциуми и финансиране на изследвания с висока научна и приложна стойност.

В рамките на програмата *Horizon Europe* функционират няколко ключови инструмента за финансиране:

- *Европейски съвет за научни изследвания (ERC)* – финансира фундаментални научни изследвания чрез индивидуални грантове за водещи учени и изследователски екипи, като бюджетът на ERC за периода 2021-2027 г. надхвърля 16 млрд. евро.
- *Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)* – програма за обучение и мобилност на изследователи, включително докторанти и постдокторанти, с бюджет около 6,6 млрд. евро за периода 2021-2027 г.
- *Европейски партньорства и тематични научни консорциуми*, насочени към решаване на глобални обществени предизвикателства и развитие на нови технологии. Участието в такива тематични консорциуми по *Horizon Europe* е стратегическа цел, която позволява на Института не само да привлече ресурс, но и да заеме място в международните вериги за създаване на стойност.

Освен рамковите програми на ЕС, важен източник на финансиране са и различни европейски тематични програми и инициативи, като:

- *COST Actions (European Cooperation in Science and Technology)*;
- *LIFE* – програма за опазване на околната среда, природата и климата;

- *Erasmus+*, която финансира научно-образователни и изследователски инициативи;
- *структурните и инвестиционните фондове на ЕС*, подпомагащи научната инфраструктура и иновациите.

3. Международни източници

В глобален мащаб научните изследвания се финансират и чрез международни програми (*CGIAR Research Programs, FAO и UNDP научни инициативи*) и научни фондации (*Bill & Melinda Gates Foundation, Wellcome Trust, McKnight Foundation – Collaborative Crop Research Program, Crop Trust*), както и чрез двустранни и многостранни научни споразумения между държави. Значителна роля играят международни научни организации, научни консорциуми и програми за научна мобилност, които стимулират обмена на знания и съвместното изпълнение на научноизследователски проекти.

Разнообразието от източници на финансиране създава предпоставки за развитие на научната дейност, модернизация на научната инфраструктура и разширяване на международното сътрудничество. В тази връзка ще се насърчава активното участие в национални и международни програми чрез подкрепа на екипите при подготовката на проектни предложения и осигуряване на необходимата административна и организационна подкрепа.

Х. Визия за управление и развитие на ИККХ-Пловдив за периода 2026-2030 г.

1. Визия за развитие

Институтът по консервиране и качество на храните – Пловдив има възможност да укрепи позициите си като значим национален научноизследователски център в областта на хранителните технологии, качеството и безопасността на храните. Визията за неговото развитие е насочена към устойчиво укрепване на научния капацитет, повишаване на конкурентоспособността, разширяване на международното сътрудничество и активно участие в решаването на актуални научни и технологични предизвикателства в агрохранителния сектор.

Реализирането на тази визия се основава на поетапна модернизация на научната инфраструктура, подкрепа за младите изследователи и въвеждане на цифрови решения в научно-приложната дейност. Съществен акцент е поставен върху развитието на взаимодействието между науката и индустрията чрез разработване и трансфер на технологии, насочени към гарантиране на безопасността на храните и устойчивото управление на ресурсите в контекста на кръговата биоикономика.

2. Анализ на състоянието (SWOT анализ)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Висококвалифициран научен състав (23 учени) с дългогодишен опит и осигурена приемственост в развитието на научните направления. - Активна проектна дейност (26 проекта през 2025 г.). - Специализирана експертиза в областта на хранителните технологии и безопасността на храните. - Наличие на акредитирана лаборатория и експериментална база, включително пилотна линия. - Устойчиво сътрудничество с Университета по хранителни технологии – Пловдив - Участие в международни научни мрежи (COST Actions).	- Амортизирана научна инфраструктура и необходимост от технологично обновяване. - Ограничен финансов ресурс за модернизация на материално-техническата база и подобряване на енергийната ефективност. - Ограничени възможности за извършване на високотехнологични анализи. - Необходимост от разширяване на участието в международни проекти, включително в ролята на координатор. - Недостатъчна международна видимост спрямо водещи европейски научни центрове.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Привличане на финансиране по Плана за възстановяване и устойчивост и програмата Horizon Europe за модернизация на научната инфраструктура. - Нарастващ обществен и пазарен интерес към здравословни и функционални храни. - Развитие на кръговата биоикономика и внедряване на безотпадни технологии. - Разширяване на обхвата на акредитацията на лабораторията с нови аналитични методи. - Увеличаване на собствените приходи чрез консултантски услуги и трансфер на технологии към индустрията.	- Засилена конкуренция от национални и международни университети и научни организации. - Риск от технологично изоставане при ограничено финансиране на научната инфраструктура. - Нарастваща конкуренция от частни акредитирани лаборатории. - Затруднения при привличането и задържането на млади научни кадри. - Инфлационен натиск върху разходите за консумативи и енергийни ресурси.

Въз основа на анализа могат да се открият основни предизвикателства, свързани с относително ограничения числен състав на научните кадри, необходимостта от повишаване дела на хабилитираните учени и разширяване на международната видимост на научната дейност. Наред с това е налице необходимост от модернизация на научната инфраструктура и активизиране на участието в международни научни проекти.

Стратегията за управление през следващия мандат ще бъде насочена към преодоляване на установените слабости чрез развитие на проектната дейност, привличане на извънбюджетни средства и укрепване на позициите на Института в националното и международното научно пространство.

3. Стратегически план за развитие (2026-2030 г.)

3.1. Основна стратегическа цел

Основната стратегическа цел за периода 2026-2030 г. е устойчивото развитие на ИККХ-Пловдив като конкурентоспособен научноизследователски център чрез повишаване качеството и практическата значимост на научните изследвания, развитие на научния капацитет, модернизация на научната инфраструктура и укрепване на финансовата устойчивост.

Постигането на тази цел ще се реализира чрез:

- разширяване на участието в международни научни проекти и мрежи;
- повишаване на публикационната активност в списания, индексирани в Web of Science и Scopus;
- разширяване на взаимодействието с бизнеса и хранително-вкусовата индустрия;
- поетапна модернизация на материалната база и научната инфраструктура.

3.2. Концепция за развитие и управление на ИККХ-Пловдив

Развитието и управлението на ИККХ-Пловдив се основават на националните и европейските приоритети в областта на научните изследвания и иновациите, заложили в стратегически документи като Националната програма за развитие „България 2030“, Националната стратегия за развитие на научните изследвания (2017-2030) и рамковата програма „Хоризонт Европа“.

В тази рамка дейността на Института е съобразена със стратегическите направления на научната политика на ССА и с европейските политики в областта на безопасността на храните, устойчивите хранителни системи и функционалните храни.

Концепцията за развитие е насочена към съхраняване и надграждане на постигнатите научни резултати, създаване на условия за развитие на нови научни

направления, модернизация на научната инфраструктура и повишаване на международната конкурентоспособност.

Основен акцент е създаването на благоприятна научна среда за провеждане на висококачествени изследвания и развитие на иновативни научни решения с практическа приложимост. Това предполага ефективно управление на научния потенциал, разширяване на международното сътрудничество и активно участие в национални и европейски програми.

Краткосрочни и средносрочни приоритети:

- повишаване качеството и ефективността на научноизследователската дейност;
- активизиране на проектната дейност;
- подкрепа и развитие на младите учени;
- разширяване на научното сътрудничество в страната и чужбина;
- укрепване на връзките с бизнеса чрез развитие на научно-приложната дейност;
- повишаване квалификацията на персонала;
- ефективно използване на ресурсите;
- модернизация на материалната база и повишаване на енергийната ефективност.

Дългосрочни приоритети:

- устойчиво развитие на научните направления и укрепване на позициите на Института в областта на хранителните технологии;
- насърчаване на научни резултати с висока научна и практическа значимост;
- изграждане и поддържане на съвременна научна инфраструктура;
- развитие на ефективна система за управление на кадровия потенциал;
- разширяване на сътрудничеството с бизнеса.

4. Оперативни мерки за реализация (2026-2030 г.)

4.1. Организация и развитие на Института

Организацията и управлението на ИККХ-Пловдив се основават на принципите на прозрачност, академична автономия, колегиалност при вземането на решения и ефективно използване на ресурсите. Ръководството има за основна задача да създава условия за развитие на научния капацитет и за провеждане на съвременни изследвания, съобразени с националните и европейските приоритети в областта на храните.

Към 2026 г. съставът на Института включва 36 служители, от които 23 са учени, работещи в десет научни специалности. Академичният състав включва 1 професор, 8

доценти, 7 главни асистенти и 7 асистенти, като 19 от тях притежават образователната и научна степен „доктор“. Тази структура осигурява необходимия потенциал за провеждане на изследвания в основните научни направления на Института.

Висш орган на управление е Общото събрание на учените, което включва всички членове на академичния състав на основен трудов договор и участва в определянето на основните насоки за развитие на Института. Оперативното управление се осъществява от директора, подпомаган от Дирекционния съвет, в който участват научният секретар, ръководителите на научните звена и главният счетоводител. Тази управленска структура осигурява необходимия баланс между колективното участие в процеса на вземане на решения и оперативното ръководство.

Организационната структура на Института включва три основни звена:

- отдел „Хранителни технологии“, в който се осъществява научно-изследователската дейност;
- Лаборатория за изпитване на храни, осъществяваща аналитична и научно-приложна дейност;
- отдел „Обща администрация“, подпомагащ управлението и административното обслужване.

В организационно отношение не се предвиждат съществени структурни промени. Основните усилия ще бъдат насочени към:

- подобряване на координацията между научните и административните звена;
- повишаване на ефективността на лабораторната и научно-приложната дейност;
- оптимално използване на съществуващата експериментална база и човешкия ресурс.

Особено внимание ще бъде отделено на развитието на Лабораторията за изпитване на храни като надежден партньор на бизнеса чрез предоставяне на висококачествени аналитични услуги и подкрепа на научно-приложната дейност на Института.

4.2. Развитие на кадровия потенциал

Развитието на кадровия потенциал е ключов фактор за ефективното функциониране и устойчивото развитие на ИККХ-Пловдив. Провеждането на целенасочена кадрова политика е основно условие за поддържане на високо качество на научните изследвания и за повишаване на конкурентоспособността в националното и европейското научно пространство.

През периода 2021-2025 г. в ИККХ-Пловдив са проведени общо 9 процедури за заемане на академични длъжности, включително 1 конкурс за професор, 4 за доцент и

4 за главен асистент. Назначени са 6 асистенти и 1 главен асистент, което допринася за обновяване на научния състав и поддържане на приемственост в развитието на научните направления.

Паралелно се развива и обучението на докторанти като важен елемент от кадровата политика. През разглеждания период в Института са обучавани четирима докторанти по докторската програма „Технология на плодвите и зеленчуковите консерви“, а през 2025 г. е получена акредитация за нова докторска програма „Технология на продуктите за обществено хранене“, което разширява възможностите за подготовка на научни кадри.

Кадровата политика на Института е насочена към привличане, развитие и задържане на висококвалифицирани изследователи чрез създаване на благоприятна и стимулираща работна среда.

Основни приоритети на кадровата политика

Усилията на ръководството ще бъдат насочени към:

- провеждане на прозрачна и последователна политика за кариерно развитие при спазване на действащата нормативна уредба;
- подкрепа за професионалното развитие на учените чрез участие в научни проекти, международни мрежи и научни форуми;
- активно участие в програми за мобилност и специализации в страната и чужбина;
- привличане на външни експерти и изследователи за участие в съвместни научни дейности;
- насърчаване на екипната работа и ефективното използване на експертния потенциал;
- въвеждане на механизми за морално / материално стимулиране на научните постижения;
- активизиране на приема и осигуряване на качествено научно ръководство на докторанти като ресурс за обновяване на научния състав.

Подкрепа на младите учени

Особено внимание ще бъде отделено на привличането и развитието на младите учени с цел осигуряване на приемственост и поддържане на балансирана възрастова структура. В тази връзка ще се насърчава:

- участието на млади учени в научноизследователски проекти и научни колективи;

- включването им в национални и международни програми за развитие на изследователи;
- повишаването на тяхната научна самостоятелност чрез възлагане на самостоятелни задачи и стимулиране на инициативността;
- участието им в програми за подкрепа на млади учени и постдокторанти.

Чрез последователна кадрова политика ИККХ-Пловдив ще се стреми да изгради ефективен научен колектив от утвърдени учени и млади изследователи, способен да развива конкурентоспособни изследвания и да укрепва позициите на Института в областта на хранителните технологии.

4.3. Развитие на научноизследователската дейност

Основна цел на научноизследователската дейност на Института е разработването на научнообосновани решения и иновативни технологии за производство на безопасни и качествени храни, подобряване здравето на населението и ефективно използване на природните ресурси.

Научните изследвания са насочени към следните основни направления:

- разработване на иновативни технологии за създаване на храни с подобрени хранителни и функционални свойства и висока биологична стойност;
- изследвания върху качеството на храните чрез анализ на биологично активни съставки и функционални компоненти;
- ефективно оползотворяване на природни ресурси, включително медицински и ароматни растения;
- разработване и внедряване на екологосъобразни и енергоспестяващи технологии.

Състояние и динамика на научноизследователската дейност

През периода 2021-2025 г. научният колектив на ИККХ-Пловдив реализира активна проектна дейност, обхващаща национални и международни източници на финансиране. Учените от Института са участвали в:

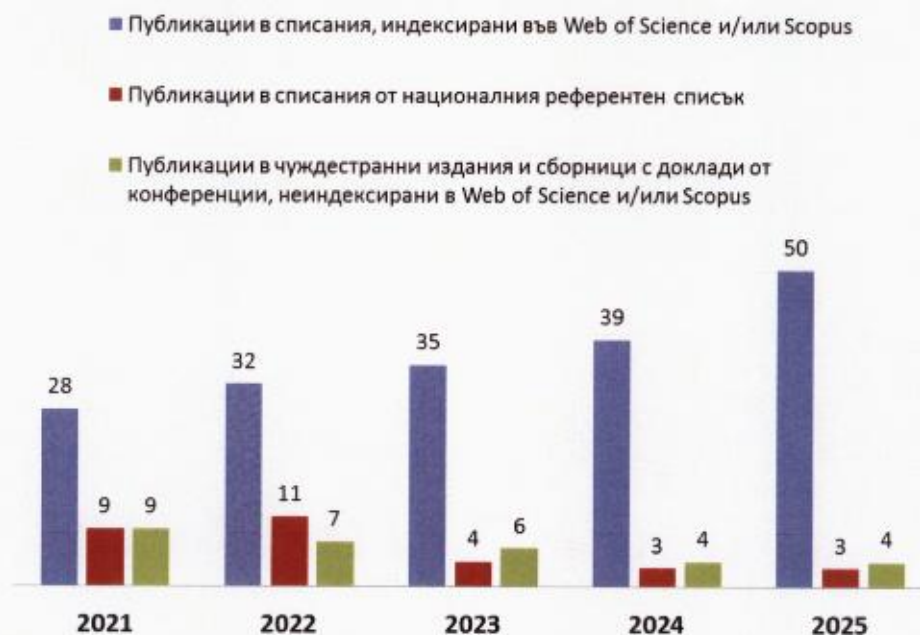
- 15 научни проекта, финансирани от Селскостопанска академия;
- 14 проекта, финансирани от ФНИ-МОН, като в 6 от тях институтът е координатор;
- 3 национални програми на МОН;
- 6 проекта, финансирани от други национални организации;
- 3 проекта, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове;

- 9 COST Акции;
- 4 международни научни проекта.

Активността в проектната дейност се запазва и през 2025 г., когато са разработени и подадени 4 проектни предложения към конкурси на Фонд „Научни изследвания“ (включително за фундаментални изследвания и за млади учени и постдокторанти), 1 по програма M-ERA.NET, както и за участие в COST акции. Подадено е и съвместно проектно предложение с учени от Казахстан към Министерството на науката и висшето образование на Република Казахстан.

Научната продукция показва устойчива положителна тенденция – за периода са реализирани 244 публикации, от които 184 в издания, индексирани в Web of Science и/или Scopus (фиг. 1). Нарастването на публикациите в реферирани списания (от 28 през 2021 г. до 50 през 2025 г.) е показател за повишаване на научната продуктивност и международната видимост.

Публикационна дейност

Фиг. 1. Публикационна дейност на ИККХ-Пловдив за периода 2021-2025 г.

Съвременни тенденции

Научноизследователската дейност ще бъде съобразена със следните ключови тенденции:

- устойчиво и ресурсно ефективно производство на храни;
- развитие на функционални и персонализирани храни;

- внедряване на иновативни технологични решения;
- гарантиране на безопасността и проследимостта на храните;
- цифровизация на процесите в хранителната индустрия.

Основни мерки за развитие

1. Развитие на научните изследвания

- концентриране на научния потенциал в приоритетни направления;
- развитие на интердисциплинарни изследвания;
- провеждане на фундаментални научни и приложни изследвания, насочени към актуални научни и технологични проблеми.

2. Проектна дейност и сътрудничество

- разширяване участието в национални и международни проекти;
- активно търсене на партньорства и участие в научни консорциуми;
- развитие на сътрудничеството със сродни институти и университети.

3. Модернизация на инфраструктурата

- поетапно обновяване на научната апаратура;
- въвеждане на съвременни аналитични методи;
- използване на споделена научна инфраструктура чрез партньорства.

4. Научна продукция и видимост

- стимулиране на публикации в международни реферирани издания;
- участие в международни научни форуми и мрежи;
- популяризиране на научните резултати.

5. Научно-приложна дейност

- укрепване на връзките с бизнеса;
- разширяване на консултантската и експертната дейност;
- стимулиране на защитата на индустриална собственост;
- популяризиране на разработените технологии и продукти;
- въвеждане на механизми за морално и материално стимулиране.

4.4. Организиране и провеждане на обучението на докторанти

ИККХ-Пловдив притежава необходимия научен и експертен потенциал за провеждане на качествено обучение на докторанти в професионално направление

5.12. „Хранителни технологии“. Обучението се осъществява в отдел „Хранителни технологии“ с участието на 9 хабилитирани учени с доказана квалификация и опит.

Институтът разполага с подходяща научна и експериментална база, осигуряваща необходимите лабораторни условия за провеждане на изследователската дейност и прилагане на съвременни методи в областта на хранителните технологии, качеството и безопасността на храните.

Акредитация и образователен капацитет

ИККХ-Пловдив е акредитиран от Националната агенция за оценяване и акредитация за обучение в образователната и научна степен „доктор“ по следните докторски програми:

- „Технология на плодове и зеленчукови консерви“ – акредитационна оценка 9,33 (валидност до 03.11.2026 г.);
- „Технология на продуктите за обществено хранене“ – акредитационна оценка 8,95 (валидност до 13.02.2029 г.).

Новата акредитирана програма по обществено хранене отваря възможности за привличане на докторанти от практиката и за засилване на сътрудничеството с туристическия и ресторантьорския сектор.

Във връзка с предстоящото изтичане на акредитацията на първата програма е изготвен доклад за самооценка съгласно изискванията на НАОА, гарантиращ поддържането на високо качество на обучението.

Състояние на обучението на докторанти

През периода 2021-2025 г. в Института са обучавани четирима докторанти, от които трима в самостоятелна и един в редовна форма на обучение. Двама от тях успешно са защитили дисертационните си трудове, а двама са в процес на обучение, което показва устойчивост в подготовката на научни кадри.

Цели на обучението

Основната цел е подготовката на висококвалифицирани изследователи, способни да се реализират в научни организации, висши училища и предприятия от хранително-вкусовата индустрия.

В процеса на обучение докторантите придобиват:

- задълбочени знания в областта на хранителните технологии;
- умения за формулиране и решаване на научни и научно-приложни задачи;
- компетентности за провеждане на самостоятелни изследвания;
- способности за анализ и представяне на научни резултати;

- умения за разработване на решения с практическа приложимост.

Политика за развитие на обучението

Развитието на обучението на докторанти ще се реализира чрез:

- осигуряване на условия за обучение във всички форми (редовна, задочна и самостоятелна);
- обвързване на дисертационните теми с приоритетните научни направления и проектна дейност;
- ефективна организация и своевременно приключване на докторантурите;
- системен мониторинг на напредъка и осигуряване на ритмичност в обучението;
- стимулиране участието на докторантите в проекти, публикации и научни форуми;
- насърчаване на международната мобилност;
- постепенно увеличаване броя на докторантите като ресурс за обновяване на научния състав.

Връзка с преподавателската дейност

Преподавателската дейност на учените от Института в университети и обучителни програми представлява ефективен механизъм за трансфер на знания и за привличане на млади специалисти към научната дейност. Тя ще бъде насърчавана и използвана като инструмент за подбор на бъдещи докторанти и изграждане на следващо поколение научни кадри.

4.5. Развитие на научната инфраструктура и материално-техническата база

Научната инфраструктура на ИККХ-Пловдив е ключов фактор за ефективността на изследователския процес и качеството на научно-приложната дейност. Повишаването на конкурентоспособността на Института е пряко свързано с нивото на технологична обезпеченост и възможностите за прилагане на съвременни аналитични и експериментални методи.

През периода 2021-2025 г. инфраструктурата е поддържана и поетапно доразвивана чрез осигуряване на научна апаратура, лабораторно оборудване и компютърна техника, финансирани по научни проекти и със средства от бюджета. Извършени са и текущи ремонти на лабораторни и административни помещения, което допринася за подобряване на условията на труд.

Независимо от постигнатия напредък, ограниченото финансиране за капиталови разходи остава съществено предизвикателство. В тази връзка развитието на

инфраструктурата през периода 2026-2030 г. ще се основава на целенасочена политика за модернизация, оптимизация и ефективно използване на наличните ресурси, съчетана с активно привличане на извънбюджетно финансиране.

Основни мерки:

- **Оптимизация на лабораторната дейност** – оценка на състоянието на наличната апаратура и изготвяне на план за нейното ефективно използване;
- **Развитие на Лабораторията за изпитване на храни** – разширяване на партньорствата с хранително-вкусовата индустрия чрез предлагане на висококачествени и конкурентни аналитични услуги;
- **Въвеждане на съвременни аналитични методи** – прилагане на иновативни подходи за определяне на показатели за качество и безопасност в съответствие с европейските изисквания;
- **Енергийна ефективност** – реализиране на мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд с цел оптимизиране на разходите;
- **Подобряване на условията на труд** – поддържане и обновяване на материалната база при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;
- **Дигитализация** – внедряване на софтуерни решения за управление и архивиране на научни и лабораторни данни;
- **Споделена научна инфраструктура** – разширяване на сътрудничеството с научни организации и университети за съвместно използване на специализирана апаратура.

Реализирането на тези мерки ще създаде условия за провеждане на научни изследвания на съвременно технологично ниво и ще разшири възможностите за научно-приложна дейност.

4.6. Укрепване на финансовото състояние на Института

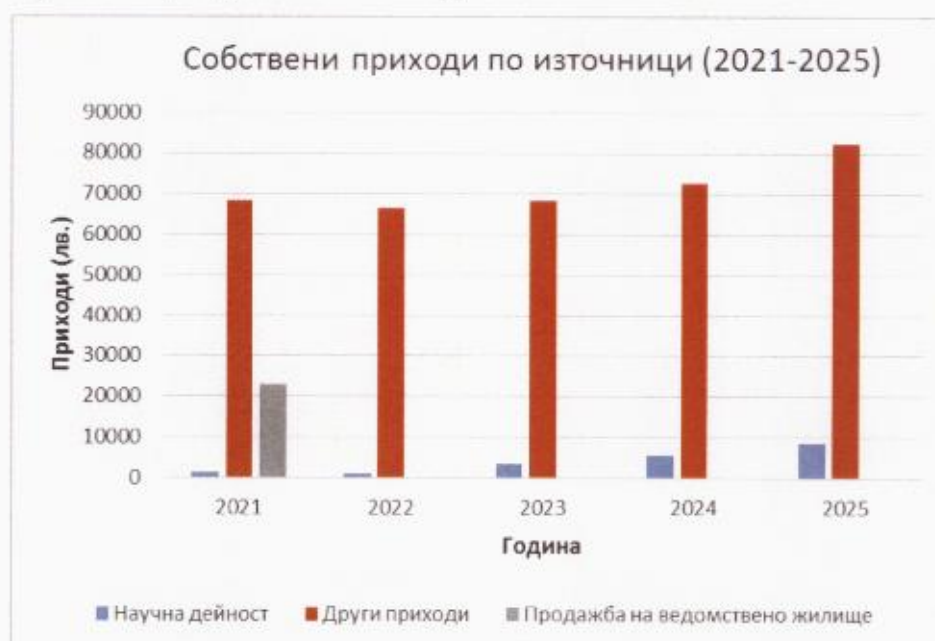
ИККХ-Пловдив е юридическо лице и разпоредител с бюджетни средства от втора степен. Финансирането се осъществява чрез утвърден индивидуален бюджет от Селскостопанската академия, формиран на базата на приети принципи, включително броя на учените и съответен коефициент (за Института 0,5). На договорна основа се финансира и научноизследователската програма на Института.

Финансово-счетоводната дейност се осъществява от отдел „Обща администрация“ при спазване на действащата нормативна уредба.

Състояние и тенденции

Бюджетното финансиране показва тенденция към нарастване, но остава недостатъчно за пълноценно обезпечаване на научноизследователската дейност и поддържането на инфраструктурата. Това налага провеждането на активна политика за привличане на допълнителни финансови ресурси.

През периода 2021-2025 г. се наблюдава устойчиво увеличение на собствените приходи, формирани основно от отдаване под наем на обекти и в по-малка степен от научни услуги и продажби (фиг. 2). През 2025 г. приходите нарастват с 21 213 лв. (30,39%) спрямо 2021 г. В този период са проведени 8 тръжни процедури и са сключени договори за дългосрочно (5-годишно) ползване на обекти, което допринася за стабилизиране на приходната част на бюджета.

Фиг. 2. Собствени приходи по източници в ИККХ-Пловдив за периода 2021-2025 г.

Ефективното управление на средствата позволи на Института да приключи 2025 г. с *преходен остатък от около 210 000 лв.*, което е показател за финансова стабилност.

Цели на финансовата политика

Финансовата политика през периода 2026-2030 г. ще бъде насочена към:

- осигуряване на финансова устойчивост чрез диверсификация на приходите;
- ефективно управление и оптимизиране на разходите;
- подкрепа на научноизследователската и научно-приложната дейност.

Основни направления за увеличаване на приходите

- увеличаване броя на проектите с извънбюджетно финансиране чрез участие в национални и международни научни програми и инициативи;
- изграждане на партньорства за съвместни изследвания и финансиране;
- развитие на научно-приложната дейност и реализация на разработени научни продукти и технологии;
- актуализиране на ценоразписа на услугите съобразно пазарните условия;
- разширяване на консултантската и експертната дейност за хранително-вкусовата индустрия;
- популяризиране на научните услуги и продукти на Института;
- повишаване на приходите от производствената дейност;
- ефективно управление на сградния фонд;
- привличане на дарения и спонсорства.

Оптимизиране на разходите

- намаляване на разходите за енергия чрез мерки за енергийна ефективност;
- по-ефективно използване на помещенията и оборудването;
- оптимизиране на разходите на Лабораторията за изпитване на храни;
- засилване на контрола върху разходите по проекти;
- ефективно планиране на командировките;
- въвеждане на система за допълнително материално стимулиране, обвързана с резултатите.

Финансовото управление ще се основава на принципите на прозрачност, ефективност и отговорност. Основната цел е осигуряване на стабилност, която да гарантира не само поддържане на дейността, но и стимулиране на научните резултати.

4.7. Социално-битова дейност

Социално-битовата политика на Института е важен елемент от управлението на човешките ресурси и съществен фактор за повишаване мотивацията и удовлетвореността на служителите. Създаването на благоприятна работна среда и осигуряването на добри условия на труд допринасят за ефективността на научноизследователската дейност и задържането на квалифицирани кадри.

Институтът разполага със сграда с научно-административно предназначение, изградена преди повече от 45 години, която е поддържана и в добро състояние. През последните два мандата са извършени ремонт на покривната конструкция, подмяна на

дограма и обновяване на част от работните помещения. Осигурени са условия за краткотраен отход и обслужващи зони за нуждите на служителите и посетителите.

Основни направления на социално-битовата политика

- поддържане и подобряване на условията на труд в съответствие с нормативните изисквания;
- осигуряване на спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ) и провеждане на профилактични прегледи;
- създаване на работна среда, насърчаваща професионалната активност и екипната работа;
- оказване на подкрепа на служителите при възникване на социални и здравословни проблеми в рамките на възможностите на Института;
- организиране на инициативи за укрепване на екипния дух и приемствеността между поколенията;
- поддържане на добър организационен климат и взаимно уважение.

4.8. Популяризиране на дейността и разширяване на общественото въздействие

Популяризирането на дейността на ИККХ-Пловдив е съществен елемент от утвърждаването му като разпознаваем научен и експертен център. Повишаването на обществената видимост и активното взаимодействие с бизнеса създават условия за разширяване на научно-приложната дейност и увеличаване на собствените приходи.

В тази връзка усилията ще бъдат насочени към изграждане на устойчива комуникационна политика и активно представяне на научните резултати пред научната общност, бизнеса и обществото.

Основни мерки

- организиране на открити дни и демонстрационни събития за представяне на научната и научно-приложната дейност;
- популяризиране на научните резултати чрез публикации в специализирани и национални медии;
- развитие и поддържане на дигиталното присъствие на Института (уебсайт, социални мрежи);
- разширяване на контактите с предприятия от хранително-вкусовата промишленост;
- участие в научни изложения, форуми и бизнес събития;

- представяне на разработените технологии и продукти пред потенциални индустриални партньори.

5. Рискове и мерки за управление

Изпълнението на стратегическите цели на ИККХ-Пловдив може да бъде повлияно от редица външни и вътрешни фактори. Съвременните модели на стратегическо управление изискват системно идентифициране и управление на рисковете като неразделна част от процеса на планиране.

Основни рискове

- **Финансов риск** – недостатъчно бюджетно финансиране, особено за капиталови разходи, което може да ограничи технологичното обновяване;
- **Конкуренстен риск** – засилена конкуренция от университети и научни организации в страната и чужбина при кандидатстване за научни проекти;
- **Инфраструктурен риск** – ограничени възможности за участие в международни научни консорциуми, поради недостатъчно развита научна инфраструктура;
- **Пазарен риск** – конкуренция от частни лаборатории при предоставяне на аналитични услуги;
- **Регулаторен риск** – възможни промени в националната научна политика и финансирането;
- **Кадрови риск** – риск от изтичане на млади и квалифицирани кадри към частния сектор.

Мерки за управление на рисковете

С цел ограничаване на въздействието на идентифицираните рискове ще се прилага проактивен подход, включващ:

- активно участие в национални и международни научни програми;
- разширяване на партньорствата с университети, научни организации и индустриални партньори;
- поетапна модернизация на научната инфраструктура;
- развитие на научно-приложната дейност и аналитичните услуги;
- прилагане на мотивационна политика чрез обвързване на възнаграждението с постигнатите научни и приложни резултати.

Прилагането на тези мерки ще позволи на Института да реагира гъвкаво на промените в научната и икономическата среда и да осигури устойчивост на развитието си.

6. Очаквани резултати и индикатори за изпълнение

Реализирането на стратегическите приоритети и мерки, заложи в настоящата програма, ще създаде условия за устойчиво развитие и повишаване на научната и обществената значимост на ИККХ-Пловдив.

Оценката на изпълнението ще се осъществява чрез система от ключови индикатори, чрез които се осигурява обективно и системно проследяване на напредъка в основните направления на дейността (Таблица 1 и 2).

Таблица 1. Основни индикатори за развитие (2026-2030 г.)

Индикатор	Целево развитие
Международни проекти и научни мрежи	≥ 2 нови участия годишно
Публикации (Web of Science / Scopus)	≥ 55 годишно
Докторанти	минимум 4 обучавани; минимум 90% успешно защитили
Научна инфраструктура	Поетапна модернизация и разширяване на аналитичните възможности

Таблица 2. Прогноза за собствени приходи (в евро)

Година	2026	2027	2028	2029	2030
Собствени приходи	50 000	53 000	57 000	62 000	67 000

Изпълнението на посочените индикатори ще се проследява ежегодно, което ще позволи своевременно адаптиране на управленските решения и оптимизиране на дейностите.

Очаквани резултати от изпълнението на програмата

Изпълнението на програмата се очаква да доведе до:

- повишаване на качеството и обема на научната продукция и засилване на международната видимост на Института;
- развитие на научния потенциал и привличане на млади изследователи;
- активиране на участието в международни научни инициативи и проекти;
- модернизиране на научната инфраструктура;

- укрепване на връзките с бизнеса и разширяване на научно-приложната дейност;
- повишаване на общественото доверие и утвърждаване на Института като национален експертен център в областта на качеството и безопасността на храните.

XI. Заключение

Институтът по консервиране и качество на храните – Пловдив е научна организация с утвърдени традиции, принос към развитието на хранителните технологии и доказан научен потенциал. В условията на динамично развиваща се среда неговото развитие следва да бъде насочено към провеждането на висококачествени изследвания, разработването на иновативни технологии и активното участие в национални и международни научни инициативи.

Постигането на стратегическите цели предполага ефективно управление на човешките ресурси, модернизация на научната инфраструктура и разширяване на научното сътрудничество. Особено значение има развитието на младите учени и осигуряването на приемственост между поколенията като ключов фактор за устойчивостта на Института.

Фокусът върху иновациите и стратегическите партньорства ще позволи на Института да отговори адекватно на съвременните предизвикателства пред агрохранителния сектор.

Убедена съм, че чрез последователна управленска политика, основана на принципите на колегиалност, прозрачност и академична етика, и с активното участие на научния колектив, ИККХ-Пловдив ще продължи да укрепва позициите си като значим научноизследователски център в националното и европейското научно пространство.

Съществен елемент от ефективното управление е своевременното актуализиране на вътрешната нормативна уредба – Правилника за устройството и дейността на ИККХ-Пловдив, Правилника за вътрешния трудов ред и други вътрешни актове – в съответствие с националното законодателство и политиките на Селскостопанска академия. Периодичният преглед и актуализация на тези документи гарантират правната обезпеченост и допринасят за прозрачното и ефективно функциониране на Института.